

NEUVOLAN PERHETYÖ - VARHAISTA TUKEA PERHEILLE

Laura Pakkanen

&

Anna-Kaisa Utriainen

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, sosiaaliala

” Monimuotoista, monimerkityksistä, arvokasta, ainutlaatuista perheiden elämää – siinäpä perhetyön viehätys ja raskaus, ilo ja hämmennys.”

Perheen parhaaksi, perhetyön arkea, 2007.

Neuvolan perhetyö

- Perheen tarpeista lähtevää, varhaista tukea
- Lyhytkestoista ja nopeasti tarpeeseen vastaavaa
- Ennaltaehkäisevää
- Matalakynnyksistä
- Asiakkailleen ilmaista
- Ei edellytä lastensuojelun asiakkuutta.
- Kunnilla ei vielä velvollisuutta järjestää palvelua.

Työn tavoitteet

- Tukea ja vahvistaa perheen omia voimavaroja ja asiantuntijuutta:
  - vanhemmuudessa
  - parisuhteessa
  - kasvatuksessa sekä
  - muissa arjen asettamissa haasteissa.
- Turvata lapsen tasapainoinen kasvu ja kehitys.

Neuvolan ennaltaehkäisevä perhetyöntekijä

”Empaattinen, avoin, luotettava ja helposti lähestyttävä. Oma ittes, asiallinen ja jämpä. Pistät oman persoonas sopivasti peliin, et oo viranomainen kun meet sinne kotiin. Se on se luottamus. Asiakas pitää tavata omana yksilönään, kaikilla omat luonteensa ja omat kuviot sielä kotona.”

- Neuvolan ennaltaehkäisevä perhetyöntekijä -

Neuvolan ennaltaehkäisevä perhetyöntekijä

- Voimavara- ja ratkaisukeskeinen työote.
- Osa moniammatillista työryhmää, toimii tavallisesti neuvolan terveydenhoitajan työparina.
- Perheen elämänhallinnan ja sujuvan arjen mallintaja, tukija ja edistäjä.
- Auttaa perheen omien tukiverkostojen kartoittamisessa ja hyödyntämisessä (myös palveluverkostot).

Neuvolan perhetyön menetelmiä, välineitä ja keinoja

- Keskustelu, havainnointi, kuunteleminen ja kannustaminen
- Arjen mallintaminen ja ratkaisujen etsiminen yhdessä perheen kanssa (mm. päivärytmi, leikki, lapsen kanssa syntyneiden ongelmatilanteiden ratkaisu)
- Terveysneuvonta (mm. hygienia, ruokailu, ulkoilu)
- Palveluohjaus (palvelujen piiriin ohjaaminen, avustaminen etuuksien hakemisessa)
- Vertaisryhmätoiminta

Neuvolan perhetyön menetelmiä, välineitä ja keinoja

- Vanhemmuuden tukeminen ja havainnoiminen esim. vanhemmuuden roolikartan avulla.
- Parisuhteen tukeminen ja parisuhdeongelmien huomiointi esim. parisuhteen roolikartan avulla.
- Kaikkia mainittuja sovelletaan aina tapauskohtaisesti!
- Työn luonteen mukaisesti työtä tehdään pääasiassa kotikäynteinä, perheen kotona.

Kenelle neuvolan perhetyötä?

- Varhaista tukea tarvitseville perheille, joissa:
  - odotetaan lasta tai
  - on alle kouluikäisiä lapsia.
- Perheet ohjautuvat neuvolan perhetyöntekijälle pääsääntöisesti äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajien kautta.

Tilanteita, joista perheelle voi syntyä tarve neuvolan perhetyölle

- Arjen sujumattomuus
- Vanhemman uupumus / masennus
- Äidin väsymys
- Normaalista poikkeava vuorovaikutus lapsen kanssa
- Epävarmuus omasta vanhemmuudesta
- Lähiverkoston vähäisyys tai puuttuminen
- Parisuhteen ongelmat
- Eron / yksinhuoltajuuden tuoma tuen tarve
- Äkillinen sairastuminen
- Hyvin nuoret vanhemmat
- Lievä päihteiden käyttö
- Terveystenhoitajilta vaatii erityistä herkkyyttä havaita perheen mahdollinen tuen tarve.

Neuvolan perhetyön prosessi

Huoli perheestä nousee esiin

- Terveystenhoitaja motivoi perhettä perhetyön asiakkaaksi, lähete perhetyöntekijälle.
- Perhetyöntekijä ottaa yhteyttä perheeseen, sovitaan ensimmäinen tapaaminen.
- Perhetyön palvelusuunnitelman teko yhdessä perheen kanssa (lähiverkosto, perhetilannekuvaus, suunnitelmat ja tavoitteet).
- Kotikäyntien tiheys perheen tilanteen ja tarpeen mukaan.
- Muutosten arviointia, tavoitteiden tarkennusta.
- Perhetyön lopettaminen pikkuhiljaa, kun perhetyön tuen tarve loppuu. Käynnit harvenevat loppua kohti.

Neuvolan perhetyön prosessi

- Valtakunnallinen linjaus vaikuttaisi olevan 1-5 tapaamiskertaa/perhe.
- Käytännössä ideaali asiakassuhteen pituus vaihtelee kolmen – kuuden kuukauden välillä.
- Neuvolan perhetyö on asiakkaille täysin vapaaehtoista, perhe ottaa perhetyön vastaan.
- Prosessin etenemiseen positiivisesti vaikuttaa neuvolan perhetyöntekijän ja asiakkaan välinen hyvä ja avoin vuorovaikutussuhde.
- Prosessin aikana neuvolan perhetyöntekijä pyrkii ottamaan koko perheen tasavertaisesti huomioon.
- Kaikki prosessin vaiheet ja tiedot dokumentoidaan tarkasti!

Neuvolan perhetyön hyödyt

- Matalakynnyksistä, neutraalia tukea perheille
  - Osa neuvolapalveluja, ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta
- Nopea, ongelmia ennaltaehkäisevä apu ja tuki
- Tuki viedään perheelle kotiin, ei vaadi kotoa poistumista
- Asiakkailleen ilmaista
- Keskustelun lisäksi konkreettista ohjausta ja neuvontaa
- Yhteiskunnallinen hyöty → ennaltaehkäisyyn panostaminen voi vähentää lopulta sosiaalitoimen asiakkuuksia ja säästää kuluja korjaavassa ja kuntouttavassa työssä.

Neuvolan perhetyön haasteita tulevaisuudessa

- Perherakenteiden muutokset, moninaistuvat perheet
- Ihmisten moniongelmaisuus
- Talouden laskusuhdanne → perheiden taloudelliset ongelmat
- Yhteiskunnan perheille asettamat paineet (mm. uran ja perheen yhteensovittaminen)

Kehittämisehdotuksia

- Neuvolan perhetyö valtakunnalliseksi
  - Selkeät, yhtenäisemmät linjaukset
- Moniammatillisuuden kehittäminen ja vahvistaminen
  - Kenttä yhtenäisemmäksi → paras tuki perheelle
- Neuvolan perhetyöstä tiedottamisen kehittäminen (perheen kanssa toimiville tahoille sekä perheille)
- Neuvolan perhetyöntekijöiden sekä terveydenhoitajien lisäkouluttaminen (esim. Vavu –koulutus kaikille)
- Neuvolan perhetyöntekijöiden koulutustaustan yhtenäistäminen (tällä hetkellä vaatimukset vaihtelevat lähihoitajista ylemmän korkeakoulututkinnon saaneisiin sosionomeihin).
- Asiakaspalautteen kerääminen tehokkaammaksi

Neuvolan perhetyö Kouvolassa

- Alkoi Kouvolassa vuoden 2009 alussa
- Tällä hetkellä neljä ennaltaehkäisevän perhetyöntekijän virkaa (alueet jaettu)

Perhetyöntekijöiden ajatuksia neuvolan perhetyöstä Kouvolassa

- Työn raamit selkeytyneet
- Perheet neuvolan perhetyöhön pääosin neuvolan terveydenhoitajien kautta
- Työn johtolankana lapsen etu
- Ideaali asiakassuhteen pituus 3kk-1 vuosi
- Asiakaspalaute ollut pääosin positiivista
- Persoona, kokemus, koulutukset ja näkemykset ohjaavat työtä
- Dokumentointi tärkeää
- Asiakkuuden yleisimmät syyt: arjen sujumattomuus, äidin väsymys ja lievät mielenterveyden häiriöt

Terveydenhoitajien ajatuksia neuvolan perhetyöstä Kouvolassa

- Neuvolan perhetyö on vanhemmuuden tukemista itsenäisesti selviämiseen sekä ensiapua äkilliseen kriisiin
- Asiakkuuden yleisimmät syyt: masennus, äidin väsymys, arjen sujumattomuus
- Huolen havaitsemista edistäisi: lisäkoulutukset, tiiviimpi yhteistyö perhetyöntekijän kanssa, parempi moniammatillinen yhteistyö
- Neuvolan perhetyön koettiin helpottavan työtä, sillä nyt huoli jakaantuu ja tiedetään, että perhe saa tukea
- Asiakkailta saatu palaute ollut pääosin myönteistä

Kehittämishaasteita neuvolan perhetyölle Kouvolassa

- Käytännöt yhtenäisimmiksi
- Tiedon lisääminen
- Terveystieteiden ja perhetyöntekijän yhteistyön kehittäminen
- Moniammatillisuuden kehittäminen
  - Kenttä paremmin yhteistyöhön
- Lisää henkilöresursseja
- Perhetyöntekijä mukaan perhevalmennuksiin
- Lisää vertaistukiryhmiä
- Kotiapu neuvolan perhetyön rinnalle!

Neuvolan perhetyötä tukevia koulutuksia

- varhaisen vuorovaikutuksen koulutus (6ov)
- perheen voimavarojen tunnistaminen ja tukeminen
- masennus-koulutus, mielialalomakkeen käyttö
- perheväkivalta-koulutus, seulontalomakkeen käyttö
- huolen puheeksi ottaminen
- parisuhdekoulutus
- perhehoitotyön/perhetyön erikoistumisopinnot (30 op)

KIITOS! 😊